

მდგრადი განვითარების მიზანი 4: ინკლუზიური და თანასწორი განათლების უზრუნველყოფა და უწყვეტი სწავლის შესაძლებლობის ხელშეწყობა ყველასათვის.

შინაარსი

მდგრადი განვითარების მიზანი 4: ინკლუზიური და თანასწორი განათლების უზრუნველყოფა და უწყვეტი სწავლის შესაძლებლობის ხელშეწყობა ყველასათვის.....	1
რაში მდგომარეობს მიზნის არსი?	1
ქვემიზნები და ამოცანები მე-4 მიზნისთვის „ხარისხიანი განათლება“:.....	2
ფაქტები და მონაცემები.....	3
ძირითადი ტერმინების განმარტებები:.....	4
როგორია განათლების მიმართულებით პროგრესი?	5
რა გამოწვევები რჩება?.....	6
რისი გაცემა შეგვიძლია? ინჩეონის დეკლარაცია.....	6
რისი გაცემა შემიძლია დასახმარებლად?	9
გამოყენებული ლიტერატურა:	10
ქვიზი (სწორი პასუხები გამწვანებულია).....	!Error! Marcador no definido.

რაში მდგომარეობს მიზნის არსი?

2030 წლისთვის გახადოს ხარისხიანი განათლება ყველასათვის ხელმისაწვდომი და ხელი შეუწყოს უწყვეტი სწავლის პროცესს.

განათლება უნდა იყოს სოციალურად სამართლიანი, ეკონომიკურად სიცოცხლისუნარიანი და გარემოსადმი დამოუკიდებელი და მასზე მზრუნველი. განათლება ზრდის სოციალურ-ეკონომიკურ მობილობას და არის სიღარიბის დაძლევის გასაღები. განათლება ხელს უწყობს უთანასწორობის შემცირებას და გენდერული თანასწორობის მიღწევას. გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს ტოლერანტობისა და უფრო მშვიდობიანი საზოგადოებების განვითარებაში და ზოგადად საზოგადოების და ქვეყნების პროგრესში.

განათლება საზოგადოებრივი სიკეთეა და ემსახურება ადამიანის ფიზიკური, ინტელექტუალური და მორალური უნარ-ჩვევების განვითარებას. ის ასევე, ადამიანის სოციალიზაციის პროცესში უმნიშვნელოვანეს როლს ასრულებს, ეხმარება მას თვითრეალიზაციაში. განათლება ასწავლის დომინანტურ ღირებულებებს, რადგან ქვეყნებს შორის სხვაობაა ამ ღირებულებებში, შესაბამისად განათლების სისტემებიც განსხვავდება ერთმანეთისგან.

ბოლო ათწლეულის განმავლობაში, მნიშვნელოვანი პროგრესი იქნა მიღწეული განათლების ხელმისაწვდომობისა და სკოლაში ჩარიცხვის მაჩვენებლების გაზრდის მიმართულებით ყველა

დონეზე, განსაკუთრებით გოგონებისთვის. მიუხედავად ამისა, 2018 წელს დაახლოებით 258 მილიონი ბავშვი და ახალგაზრდა ჯერ კიდევ არ სწავლობდა - რაც გლობალური მოსახლეობის სასკოლო ასაკობრივ ჯგუფის თითქმის მეხუთედია.

როდესაც COVID-19 პანდემია მთელს მსოფლიოში გავრცელდა, ქვეყნებმა სკოლები დროებით დახურეს, რამაც გავლენა მოახდინა მოსწავლეთა 91 პროცენტზე. მხოლოდ 2020 წლის აპრილისთვის 1,6 მილიარდი მოსწავლე არ სწავლობდა, ან იყო სწავლების დისტანციურ ფორმატზე გადასული. ქვეყნების ეპიდემიოლოგიური სიტუაციიდან და არსებული რეგულაციებიდან გამომდინარე სკოლები სხვადასხვა ხანგრძლივობით დაიხურა (3-დან 29 კვირამდე). სწავლების დისტანციურ ფორმებზე გადასვლა ყველამ ერთნაირად წარმატებით ვერ შეძლო, ასევე ყველა მოსწავლეს არ ჰქონდა სასწავლო პროცესში მონაწილეობის საშუალება, რამაც კიდევ უფრო გაზარდა უთანასწორობა მდიდრებსა და ღარიბებს შორის. ასეთ სხვაობას „ციფრული გაყოფა“ უწოდეს.

COVID-19 არ არის მხოლოდ ჯანდაცვის სტრესი, სკოლების დახურვას დამანგრეველი გავლენა აქვს ბავშვთა ცხოვრებაზე, განსაკუთრებით ღარიბების. მილიარდზე მეტი ბავშვი ფიზიკური, ემოციური თუ სექსუალური ძალადობის მსხვერპლია, სკოლების დახურვამ ეს მონაცემები კიდევ უფრო გააღრმავა, მოიმატა ადრეუმაორსულებებმა და ქორწინებებმა.

დეტალურად ქვეყნების და თვეების მიხედვით მონაცემები კარგად აქვს ვიზუალიზებული UNESCO-ს შემდეგ ბმულზე <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>

ქვემოწინები და ამოცანები მე-4 მიზნისთვის „ხარისხიანი განათლება“:

- 2030 წლისთვის ყველა გოგონასა და ბიჭისთვის სრულად უფასო, თანასწორი და ხარისხიანი დაწყებითი და საშუალო განათლების მიღების უზრუნველყოფა, რაც მათ შესაბამის და ქმედით სასწავლო შედეგებს მოუტანს.
- 2030 წლისთვის ყველა გოგონასა და ბიჭისთვის ადრეულ ასაკში განვითარების, ზრუნვისა და სკოლამდელი განათლების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა, რათა ისინი მზად იყვნენ დაწყებითი განათლებისათვის.
- 2030 წლისთვის ყველა ქალისა და მამაკაცისათვის ხელმისაწვდომი და ხარისხიანი ტექნიკური, პროფესიული და საშუალო და უმაღლესი განათლების, მათ შორის საუნივერსიტეტო განათლების, უზრუნველყოფა.
- 2030 წლისთვის იმ ახალგაზრდებისა და ზრდასრული ადამიანების რაოდენობის მნიშვნელოვნად გაზრდა, რომელთაც აქვთ დასაქმებისთვის, ღირსეული სამუშაოსთვის და მეწარმეობისთვის შესაფერისი უნარები, მათ შორის ტექნიკური და პროფესიული უნარები.
- 2030 წლისთვის განათლებაში უთანასწორობების აღმოფხვრა და მოწყვლადი ადამიანებისთვის, მათ შორის შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებისთვის, მკვიდრი მოსახლეობისა და მოწყვლად მდგომარეობაში მყოფი ბავშვებისთვის განათლებისა და პროფესიული სწავლების ყველა დონეზე თანაბარი ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა.
- 2030 წლისთვის ყველა ახალგაზრდის და ზრდასრული ადამიანების მნიშვნელოვანი რაოდენობის, როგორც ქალების, ისე მამაკაცების მიერ წერა-კითხვისა და არითმეტიკის ცოდნის მიღწევის უზრუნველყოფა.

- 2030 წლისთვის უზრუნველყოფილ იქნას ყველა მოსწავლის მიერ მდგრადი განვითარების ხელშესაწყობად ცოდნისა და უნარების შეძენა, მათ შორის მდგრადი განვითარებისა და ცხოვრების მდგრადი წესის, ადამიანის უფლებების, გენდერული თანასწორობის, მშვიდობისა და ძალადობისგან თავისუფალი კულტურის ხელშეწყობის, გლობალური მოქალაქეობის, ასევე კულტურული მრავალფეროვნების და მდგრად განვითარებაში კულტურის წვლილის აღიარებისაკენ მიმართული განათლების მეშვეობით.
- ბავშვებზე და შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებზე ორიენტირებული და გენდერულად მგრძნობიარე სასწავლო დაწესებულებების მშენებლობა და განახლება. ყველასათვის უსაფრთხო, არაძალადობრივი, ინკლუზიური და ეფექტიანი სასწავლო გარემოს უზრუნველყოფა.
- 2020 წლისთვის მნიშვნელოვნად გაიზარდოს განვითარებულ და განვითარებად ქვეყნებში უმაღლესი განათლების მიღების, მათ შორის პროფესიული გადამზადებისა და საინფორმაციო და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების, ტექნიკური, საინჟინრო და სამეცნიერო პროგრამების შესწავლის მიზნით არსებული სტიპენდიების რაოდენობა განვითარებად ქვეყნების წარმომადგენლებისათვის, კერძოდ კი, ყველაზე ნაკლებად განვითარებული, მცირე კუნძულოვანი განვითარებადი და აფრიკული ქვეყნებისათვის.
- 2030 წლისთვის კვლითი კვლევის მასწავლებლების რაოდენობის მნიშვნელოვნად გაზრდა, მათ შორის განვითარებად ქვეყნებში, განსაკუთრებით კი ყველაზე ნაკლებად განვითარებულ ქვეყნებში და მცირე კუნძულოვან განვითარებად სახელმწიფოებში მასწავლებელთა ტრენინგის მიზნით საერთაშორისო თანამშრომლობის მეშვეობით.

მეოთხე მიზანს 2 ეროვნული ამოცანა აქვს დამატებული

- 4.4.3 ბ განათლების (მათ შორის უმაღლესი განათლების და პროფესიული სწავლების) ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა პატიმართათვის, მათი ინდივიდუალური რისკებისა და საჭიროებების შეფასებაზე დაყრდნობით
- 4.დ 2025 წლისთვის კულტურის, კულტურული მემკვიდრეობისა და შემოქმედებითი ინდუსტრიების როლისა და პოტენციალის შესახებ ახალგაზრდებისა და ზრდასრული ადამიანების ცოდნის გაზრდა, კულტურისა და ხელოვნების სფეროში განათლების ხელშეწყობა და მასზე ყველა ადამიანის წვდომის უზრუნველყოფა

ფაქტები და მონაცემები

- ✓ კოროვირუსით გამოწვეული კრიზისის დაწყებამდე გათვლებმა აჩვენა, რომ 2030 წელს 200 მილიონზე მეტი ბავშვი სკოლაში არ ივლის, ხოლო ახალგაზრდების მხოლოდ 60 პროცენტი დაამთავრებს ზოგადი განათლების საშუალო საფეხურს.
- ✓ კორონავირუსით გამოწვეული კრიზისის დაწყებამდე დაწყებითი და საშუალო სკოლის ბავშვებისა და მოზარდების წილი, რომლებიც სკოლის გარეთ იყვნენ შემცირდა 2000-2018 წლებში 26-დან 17 პროცენტამდე.
- ✓ ბავშვების ნახევარზე მეტი, ვინც სკოლებში არ ჩაირიცხა, ცხოვრობს სუბ-საჰარის აფრიკაში და ამავე რეგიონის ბავშვების 85 პროცენტზე მეტი ვერ სწავლობენ აუცილებელ მინიმუმსაც.

- ✓ 617 მილიონ ახალგაზრდას მსოფლიოში აკლია მათემატიკური წიგნიერების და წიგნიერების საბაზისო უნარები.
- ✓ მხოლოდ 2016 წელს დაახლოებით 750 მილიონი ზრდასრული, რომელთაგანაც ორი მესამედი ქალია, უსწავლელი, შესაბამისად წერა-კითხვის უცოდინარი დარჩა.
- ✓ წიგნიერების საბაზისო უნარების არმქონე მოსახლეობის ნახევარი ცხოვრობს სამხრეთ აზიაში, ხოლო მეოთხედი - სუბ-საჰარის აფრიკაში.
- ✓ გლობალურად 2018 წელს 5,5 მილიონით მეტი გოგონა, ვიდრე ბიჭი არ დადის დაწყებით სკოლაში.
- ✓ ათ დაბალ და საშუალო შემოსავლის მქონე ქვეყანაში შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე ბავშვებს, 19 პროცენტით ნაკლები შანსი ჰქონდათ წიგნიერების მინიმალური დონისთვის მიეღწიათ, ვიდრე მათ თანატოლებს შეზღუდვების გარეშე.
- ✓ შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე ბავშვები 2030 წლისთვისაც სრულად ვერ იქნება მეოთხე მიზნით მოცული და მათგან 200 მილიონი ისევ სკოლის გარეთ დარჩება.
- ✓ 2017 წელს 4 მილიონ ლტოლვილ ბავშვს არ ჰქონდა პირობები, რომ სკოლაში ევლო.
- ✓ მხოლოდ დაწყებითი საფეხურის სკოლების 65%-ს აქვს სკოლაში წყალმომარაგება, რომ მოსწავლეებმა მოახერხონ ხელების დაბანა, რაც კოვიდის პირობებში საბაზისო რეკომენდაციაა.
- ✓ კოვიდ პანდემიის გამო გაიზარდა უთანასწორობა განათლებაზე ხელმისაწვდომობაში, თუ განვითარებადი ქვეყნების მდიდარი ოჯახებიდან ბავშვების 79% ასრულებდა სკოლას, ეს მონაცემი ღარიბი ოჯახებისთვის მხოლოდ 34% იყო.
- ✓ მოშორებული (დისტანციური) სწავლება შემაფერხებელი აღმოჩნდა მრავალი ოჯახისთვის, გამოთვლებით 500 მილიონამდე ბავშვს და მოზარდს არ ქონდა წვდომა ტექნოლოგიებსა და ინტერნეტზე, რის გამოც ვერ ერთვებოდნენ სასწავლო პროცესში.

ძირითადი ტერმინების განმარტებები:

ადრეული განათლება - ადრეული განათლება და განვითარება მოიცავს 0-დან 8 წლამდე ასაკის ბავშვის განათლებისა და განვითარების შესახებ მეცნიერულ ცოდნასა და პროფესიულ პრაქტიკას, რომელიც ადამიანის ცხოვრების ყველაზე სენსიტიურ და კრიტიკულ პერიოდს უკავშირდება. ეს არის ინტენსიური ზრდისა და განვითარების ეტაპი, სადაც ხარისხიანი ადრეული განათლებისა და განვითარების კონტექსტი, როგორც სოციალური თანასწორობის პირობა, განსაკუთრებით ღირებულია ერთის მხრივ ბავშვის აწმყოსა და მომავლის, ხოლო მეორეს მხრივ, სახელმწიფოს კეთილდღეობისათვის.

დაწყებითი, საბაზო და საშუალო განათლება - ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლაში სწავლების საფეხურებია. საფეხურების სახელწოდებები და წლები ქვეყნების მიხედვით განსხვავდება. დაწყებითი ქვედა საფეხურია და ძირითადად სწავლების პირველ 6 წელს მოიცავს, საბაზო, უმეტესად 3 ან 4 წელი გრძელდება, ჩვენთან 3 წელი და მოიცავს მე-7-9 კლასებს) და საშუალო საფეხური, რომელიც ძირითადად დამამთავრებელ 2-3 კლასს მოიცავს. ჩვენთან 3 წელი მე-10-12 კლასებს.

ინჟინის დეკლარაცია - განათლება 2030-ის სამოქმედო ჩარჩო, 2015 წლის 4 ნოემბერს პარიზში, იუნესკოს შტაბბინაში, 38-ე გენერალურ კონფერენციაზე დამტკიცებული დოკუმენტი. მოქმედების ჩარჩო ქვეყნებისთვის წარმოადგენს გზამკვლევს, თუ როგორ განახორციელონ 2030-ის პროგრამა. ის მიზნად ისახავს ყველა დაინტერესებული მხარის მობილიზებას განათლებასთან დაკავშირებული ამბიციური მიზნების და ამოცანების შესასრულებლად და სთავაზობს პროგრამის განხორციელების, კოორდინირების,

დაფინანსების და გადახედვის გზებს როგორც ადგილობრივ და ეროვნულ, ასევე გლობალურ დონეზე - იმისთვის, რომ უზრუნველყოფილიყოს განათლების მიღების თანაბარი შესაძლებლობა ყველასათვის.

იუნესკო (UNESCO) - გაერთიანებული ერების განათლების, მეცნიერებისა და კულტურის ორგანიზაცია, — გაეროს სპეციალიზებული სააგენტო. მისი მიზანია მშვიდობისა და საერთაშორისო უშიშროების ინტერესებისათვის ხელი შეუწყოს განათლებისა და კულტურის გავრცელებას, მეცნიერების განვითარებას, ადამიანის უფლებებისა და ძირითად თავისუფლებათა პატივისცემას რასის, სქესის, ენისა და რელიგიის მიუხედავად.

საბაზისო უნარები - ზოგადად შეეხება წერა-კითხვასა და ანგარიშს; ლისაბონის საბჭოს მოწოდებით კი მათ დაემატა ახალი უნარ-ჩვევები, რომლებიც აუცილებელია ცოდნაზე დაფუძნებული საზოგადოებისათვის, კერძოდ კი: საინფორმაციო და კომპიუტერული ტექნოლოგიები და მეწარმეობა.

ციფრული გაყოფა - პროცესი რომელიც ტექნოლოგიებზე ხელმიუწვდომლობის გამო ზრდის უთანაბრობას მდიდრებსა და ღარიბებს შორის განათლებაში.

წიგნიერება - ცოდნის, უნარებისა და დამოკიდებულებების ერთობლიობას, რომლებიც შესაძლებელს ხდის ენის ეფექტურ გამოყენებას სწავლისა და კომუნიკაციის მიზნით როგორც სასკოლო, ასევე საზოგადოებრივ საქმიანობაში. მოიცავს კითხვის, მოსმენის, ზეპირი მეტყველების და წერის უნარებს; აგრეთვე ენის სიმბოლოების ამოცნობა-გამოყენების უნარს, ისევე, როგორც ზეპირი, ვიზუალური, ნაბეჭდი, თუ ციფრული ტექსტების გააზრებისა და ინტერპრეტაციის უნარ-ჩვევებს.

როგორია განათლების მიმართულებით პროგრესი?

ხარისხიანი განათლება არის მდგრადი განვითარების აუცილებელი წინაპირობა. დამატებით უნდა აღინიშნოს, რომ ინკლუზიურ განათლებაზე წვდომა ადგილობრივ მოსახლეობას მისცემს ყველა იმ მექანიზმს, რაც საჭიროა მსოფლიოს წინაშე არსებული უდიდესი გამოწვევების ინოვაციური გადაწყვეტისათვის.

დაწყებითი სკოლის დამთავრების მაჩვენებელმა 2018 წელს იყო 84%, რაც 2000 წლის მაჩვენებელს 14%-ით აღემატებოდა, მიმდინარე ტენდენციებით კი 2030 წლისთვის გლობალურად 89 პროცენტს მიაღწევს.

მნიშვნელოვანი პროგრესი იქნა მიღწეული ყველა საფეხურის განათლებაზე ხელმისაწვდომობის კუთხით, ამასთანავე, გაიზარდა გოგონების სკოლაში ჩარიცხვის მაჩვენებელიც. საგრძნობლად გაუმჯობესდა წიგნიერების საბაზისო უნარ-ჩვევები, თუმცა უფრო მნიშვნელოვანი ნაბიჯებია გადასადგმელი საყოველთაო განათლების მიზნის მისაღწევად. აღსანიშნავია, რომ 200-2015 წლების პროგრესი ათასწლეულის განვითარების მიზნების დიდი ძალისხმევის შედეგია, როცა გლობალური ძალისხმევის შედეგად განვითარებად ქვეყნებში ბიჭები და გოგონების დიდი ნაწილი სკოლებში წავიდა. თუმცა სკოლაში სიარული არ ნიშნავს მაღალ აკადემიურ მიღწევებს. განსაკუთრებით მოწყვლადები არიან მარგინალიზებული ჯგუფები, მიგრანტები, ეთნიკური, რელიგიური უმცირესობების წარმომადგენლები, რომელთა შორის გოგონები ქარბობს. 52% ბავშვებისა ასრულებს დაწყებით საფეხურს დაგეგმილი აკადემიური შედეგით, 10% ახლოსაა ამ მონაცემებთან, ხოლო 38% ვერ აღწევს შესაბამის წიგნიერების დონეს.

ხარისხიანი განათლების ნაკლებობის მიზეზია სკოლებში არსებული ცუდი პირობები, სათანადოდ მომზადებული მასწავლებლების ნაკლებობა. იმისათვის, რათა სიღარიბეში მცხოვრებმა ბავშვებმა მიიღონ ხარისხიანი განათლება, საჭიროა მასწავლებლების გადამზადება, რომ მათ შეძლონ ახალი გამოწვევების საპასუხოდ მოსწავლეებისთვის ხარისხიანი განათლების მიცემა.

2011-2019 წლებში 74 ქვეყანაში შეიკრიბა მონაცემები სამი და ოთხი წლის ასაკის ბავშვებზე. ათიდან შვიდი ბავშვი განვითარების სწორ გზაზე იყო წიგნიერების, ფიზიკური და სოციალურ-ემოციური განვითარების მიხედვით. 2018 წელს ზრდასრულთა წიგნიერების დონე (15 წლის და უფროსი ასაკი) იყო 86 პროცენტი, ხოლო ახალგაზრდების წიგნიერების დონე (15-დან 24 წლამდე) - 92 პროცენტი.

რა გამოწვევები რჩება?

მიუხედავად წლების მიხედვით ჩარიცხვის მაჩვენებლების სტაბილური ზრდისა, არასაკმარისი აკადემიური მიღწევები, განათლების ხარისხი კვლავ პრობლემად რჩება.

2018 წელს, დაახლოებით 773 მილიონი ზრდასრული - მათგან ორი მესამედი ქალი - უსწავლელი დარჩა ვერ განვითარა წიგნიერების საბაზისო უნარები. COVID-19-ის გამო სკოლის დახურვის დიდი მასშტაბები შეაფერხებს პროგრესს განათლებაზე.

ყველაზე მეტად განათლების მიღებაში ბარიერები აქვთ სუბ-საჰარის აფრიკის მოსახლეობას, არასაკმარისი საგანმანათლებლო ინფრასტრუქტურით, რესურსებით, მასწავლებლების დეფიციტით. ამ რეგიონში სკოლების ნახევარზე ნაკლებს არ აქვთ სასმელი წყალი, ელექტროენერგია, კომპიუტერი და ინტერნეტი.

ქალები და გოგონები ერთ-ერთი დიდი ჯგუფია, რომლებსაც უზღუდებთ განათლების მიღების უფლება. განვითარებადი ქვეყნების დაახლოებით მესამედმა ვერ მიაღწიეს გენდერულ პარიტეტს თუნდაც დაწყებით განათლებაში. განათლების ეს ნაკლოვანებები ასევე ახალგაზრდა ქალებს მომავალში შრომის ბაზარზე ხელმისაწვდომობას უზღუდავს.

ყურადსადება მიგრანტების, ეთნიკური და რელიგიური უმცირესობების უფლებრივი მდგომარეობა და წვდომა განათლების სერვისებზე, ხშირია, რომ მათ ხშირად არასათანადო დონის მომსახურება მიეწოდებათ. ასევე ამ ჯგუფებში მაღალია სკოლის მიტოვების აჩვენებელიც, რაც ადრეულ ქორწინებებს, გაზრდილ კრიმინალს იწვევს, ასევე არასრული განათლება დაბალშემოსავლიანი სამსახურში დასაქმების შესაძლებლობას თუ იძლევა.

დაწყებით განათლებაზე პროგრესის მიუხედავად, პრობლემა რჩება განათლების მომდევნო, ზედა საფეხურებზე. აქ პროგრესი დასაჩქარებელია.

რისი გავლენა შეგვიძლია? ინჩეონის დეკლარაცია

მთავრობებმა განათლება პრიორიტეტად უნდა აღიარონ და გადადგანქმედითი ნაბიჯები უთანასწორობის აღმოსაფხვრელად, ხელმისაწვდომობის გასაზრდელად, მასწავლებლების მოსამზადებლად.

ინჩეონის დეკლარაციის ხელმომწერები არიან ქვეყნების ლიდერები, სადაც არის ჩამოყალიბებული ხედვა, მათი დასაბუთებები და პრინციპები, თუ როგორ უნდა ტანსფორმირდეს განათლების სისტემა:

განათლებას ცენტრალური ადგილი უკავია მდგრადი განვითარების 2030-ის დღის წესრიგში და მდგრადი განვითარების მიზნების წარმატებით განხორციელების განუყოფელი შემადგენელია. აღიარებულია რა, განათლების მნიშვნელოვანი როლი, მდგრადი განვითარების 2030-ის დღის წესრიგი ცალკე მიზნად (მე-4 მიზანი) გამოყოფს განათლებას და ამასთან ერთად, მდგრადი განვითარების რამოდენიმე სხვა მიზანი მოიცავს განათლების სფეროს სამიზნეებს, განსაკუთრებით ის მიზნები, რომელებიც უკავშირდება ჯანმრთელობას, ეკონომიკურ ზრდას და დასაქმებას, მდგრად მოხმარებას, წარმოებას და დაკლიმატის ცვლილებას.

განათლებას მართლაც შეუძლია დააჩქაროს პროგრესი მდგრადი განვითარების ყველა მიზნის მიღწევის გზაზე და აქედან გამომდინარე, თითოეული ამ მიზნის მიღწევის სტრატეგიის ნაწილი უნდა იყოს. განახლებული განათლების დღის წესრიგი მთავრობების პასუხისმგებლობაა, რომელიც ასახულია ცენტრალურ და ფედერალურ სისტემებში. გარდა ამისა, განათლების მართვის და მიწოდების დეცენტრალიზებული პასუხისმგებლობა გავრცელებული პრაქტიკაა ბევრ ქვეყანაში, რომელთაც არ გააჩნიათ ფედერალური სისტემა.

მე-4 მიზანში ყოვლისმომცველი, ერთიანი, ამბიციური, სასურველი და უნივერსალურია და მთავრებულია ისეთი განათლების ხედვით, რომელიც გარდაქმნის ადამიანების, თემების, საზოგადოებების ცხოვრებას და არავის ტოვებს ცვლილების მიღმა. დღის წესრიგი აღიარებს წინა მიღწევებს, ეფუძნება წინა პერიოდში მიღებულ გაკვეთილებს და ფოკუსირდება შეუსრულებელ ნაწილებზე. ამავდროულად, ეფექტურად პასუხობს განათლების სფეროს მიმდინარე და მომავალ გამოწვევებს გლობალურ და ეროვნულ დონეზე. იგი ეყრდნობა ადამიანის უფლებების და ღირსების პრინციპებს, სოციალურ სამართლიანობას, მშვიდობას, ინკლუზიას და დაცულობას და ასევე, კულტურულ, ლინგვისტურ და ეთნიკურ მრავალფეროვნებას და გაზიარებულ პასუხისმგებლობას და ანგარიშვალდებულებას.

განათლება 2030-თან დაკავშირებულ სიახლეს წარმოადგენს ფოკუსირება ხელმისაწვდომობაზე, ინკლუზიაზე, თანასწორობაზე, ხარისხზე და სწავლების შედეგებზე ყველა დონეზე სიცოცხლის მანძილზე სწავლების მიდგომის ფარგლებში. ყველას მიეცეს თანაბარი შესაძლებლობა და არავინ დარჩეს შესაძლებლობის მიღმა – გაზრდილი ძალისხმევის საჭიროებაზე, რომელიც განსაკუთრებით იქნება მიმართული იმაზე, რომ მოვიცვათ ისინი, ვინც მარგინალიზირებულნი არიან ან იმყოფებიან მოწყვლად სიტუაციაში. ყველა ადამიანს, განურჩევლად სქესისა, ასაკისა, რასისა, ფერისა, ეთნიკური კუთვნილებისა, ენისა, რელიგიისა, პოლიტიკური თუ სხვა შეხედულებებისა, ეროვნული თუ სოციალური წარმომავლობისა, ქონებრივი მდგომარეობისა თუ დაბადების ადგილისა, ასევე შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებს, მიგრანტებს, აბორიგენებს, ბავშვებს და ახალგაზრდებს, განსაკუთრებით მოწყვლად სიტუაციაში მყოფთ ან სხვა სტატუსის მქონეებს უნდა ჰქონდეთ წვდომა ინკლუზიურ, თანასწორ ხარისხიან განათლებაზე და სიცოცხლის მანძილზე სწავლების შესაძლებლობებზე. ფოკუსირება განათლების ხარისხზე, რომ განათლების ხელმისაწვდომობაზე კონცენტრაციის დროს საკმარისი ყურადღება არ მიექცეს იმას, სწავლობენ თუ არა მოსწავლეები და ეუფლებიან თუ არა შესაბამის უნარებს მას შემდეგ, რაც სკოლაში მოხვდებიან. „ჩვეულებრივი საქმიანობა“ ვერ მოიტანს პროგრესს, ვერ დაიძლევა ახალი სამიზნეები 2030 წლისათვის. ეს ნიშნავს, რომ უკიდურესად მნიშვნელოვანია შეიცვალოს მიმდინარე პრაქტიკა და უპრეცედენტო სისწრაფით იქნეს მობილიზებული ძალისხმევა და რესურსები.

განათლება 2030-ის კიდევ ერთი ახალი დამახასიათებელი ნიშანი ისარის, რომ იგი უნივერსალურია და მთელ მსოფლიოს, განვითარებულ და განვითარებად ქვეყნებს თანაბრად

ეკუთვნის. განვლილი წლებიდან მიღებული მთავარი გაკვეთილი არის ის, რომ განათლების გლობალური დღის წესრიგი უნდა მოქმედებდეს საერთაშორისო პარტნიორობის ფარგლებში, მტკიცედ იყოს დაკავშირებული ჰუმანიტარულ ვალდებულებასთან.

დღეს განათლება 2030 დანახულ უნდა იქნას განვითარების უფრო ფართო კონტექსტში. განათლების სისტემები უნდა შეესაბამებოდნენ და პასუხობდნენ სწრაფად ცვალებად დასაქმების ბაზარს, ტექნოლოგიურ წინსვლას, ურბანიზაციას, მიგრაციას, პოლიტიკურ არასტაბილურობას, გარემოს დეგრადაციას, სტიქიურ საფრთხეებს და კატასტროფებს, კონკურენციას ბუნებრივი რესურსებისთვის, დემოგრაფიულ გამოწვევებს, მზარდ უმუშევრობას გლობალური მასშტაბით, მუდმივ სიღატაკს, გაზრდილ უთანსწორობას და მომატებულ საფრთხეებს, რომელიც ემუქრება მშვიდობას და უსაფრთხოებას. 2030-თვის განათლების სისტემებმა საჭიროა, რომ შესაძლებლობა მისცენ დამატებით ასობით მილიონ ბავშვს და მოზარდს მიიღონ საბაზო განათლება; ასევე, უზრუნველყონ თანაბარი ხელმისაწვდომობის შესაძლებლობა სრულ საშუალო და საშუალოს შემდგომ განათლებაზე ყველასათვის. ამავდროულად, კრიტიკულად მნიშვნელოვანია, რომ მიწოდებულ იქნას ადრეული ბავშვობის მოვლის სერვისები და განათლება ბავშვების გრძელვადიანი განვითარების, სწავლის და ჯანმრთელობის უზრუნველსაყოფად. განათლების სისტემების მიერ ასევე სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია იმის უზრუნველყოფა, რომ ყველა ბავშვი, ახალგაზრდა და ზრდასრული სწავლობდეს და ეუფლებოდეს შესაბამის უნარებს. ბავშვებმა, ახალგაზრდებმა და ზრდასრულებმა განივითარონ მოქნილი უნარები და კომპეტენციები, რომელიც მათ სჭირდებათ უფრო დაცულ, მდგრად, ურთიერთდამოკიდებულ, ცოდნაზე დაფუძნებულ და ტექნოლოგიებზე ორიენტირებულ მსოფლიოში ცხოვრებისათვის და მუშაობისათვის.

განათლება 2030 უზრუნველყოფს, რომ ყველა ადამიანი მიიღოს ცოდნის მყარი საფუძველი, განივითაროს შემოქმედებითი და კრიტიკული აზროვნება, ერთობლივი უნარები და განივითაროს ცნობისმოყვარეობა, გამბედაობა და შეუპოვრობა. ყურადღების გამახვილება მიზეზ-შედეგობრივ კავშირზე განათლებასა და ადამიანის განვითარებას და ეკონომიკას, სოციალურ და ეკოლოგიურ მდგრადობას შორის. განათლება განიხილება როგორც განუყოფელი და გადამწყვეტი ასპექტი, რომელიც ხელს უწყობს დემოკრატიის, ადამიანის უფლებების და გლობალური მოქალაქეობის გაძლიერებას, ტოლერანტობას და სამოქალაქო ჩართულობას და ასევე, მდგრად განვითარებას. განათლება ფასილიტაციას უწევს კულტურებს შორის დიალოგს და ანვითარებს პატივისცემას კულტურული, რელიგიური და ლინგვისტური მრავალფეროვნების მიმართ, რაც სასიცოცხლოდ აუცილებელია სოციალური ერთსულოვნების და სამართლიანობის მისაღწევად. სარგებელი უზარმაზარია იმ ქვეყნებისთვის და საზოგადოებებისთვის, რომლებმაც აღიარეს ხარისხიანი განათლების მიწოდების საჭიროება.

განათლებას მთავარი როლი ენიჭება სიღარიბის აღმოფხვრაში: იგი ეხმარება ადამიანებს მიიღონ ღირსეული სამსახური, ზრდის მათ შემოსავლებს და იწვევს პროდუქტიულობის ზრდას, რაც ასაზრდოებს ეკონომიკურ განვითარებას. განათლება წარმოადგენს ყველაზე ძლიერ საშუალებას გენდერული თანასწორობის მისაღწევად, აძლევს რა გოგონებსა და ქალებს სრული პოლიტიკური და სოციალური მონაწილეობის შესაძლებლობას, და ანიჭებს მათ ეკონომიკურ ძალაუფლებას.

განათლება, ასევე, ერთ-ერთი ყველაზე მძლავრი საშუალებაა ადამიანების ჯანმრთელობის გასაუმჯობესებლად. იგი სიცოცხლეს უნარჩუნებს მილიონობით დედასა და ბავშვს, ხელს უწყობს ავადმყოფობის პრევენციას და შეჩერებას და არასაკმარისი კვების პრობლემის შემცირებისკენ მიმართული ძალისხმევის არსებით ელემენტს წარმოადგენს. გარდა ამისა,

განათლება ხელს უწყობს შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა ჩართულობას. ასევე, ის დაცვის საიმედო საშუალებაა ბავშვებისთვის, ახალგაზრდებისთვის და ზრდასრულებისთვის, რომელთა ცხოვრება განადგურდა კრიზისის და კონფლიქტის გამო, და აღჭურავს მათ ინსტრუმენტებით, რათა აღადგინონ საკუთარი ცხოვრება და თემები. განათლებასთან დაკავშირებული პრობლემები გვხვდება იქ, სადაც კონფლიქტი და საგანგებო მდგომარეობაა. ამიტომ სისტემები უნდა იყოს მეტად გამძლე და ოპერატიული კონფლიქტის, სოციალური არეულობის და ბუნებრივი საფრთხეების პირობებში, და უზრუნველყოფილ იქნას განათლების შენარჩუნება საგანგებო სიტუაციის, კონფლიქტის და კონფლიქტის შემდგომ სიტუაციებში. განათლებას ასევე ცენტრალური ადგილი უკავია კონფლიქტების და კრიზისების პრევენციაში, მერბილებაში და მშვიდობის ხელშეწყობაში.

ძრითადი პრინციპებია: განათლება ადამიანის ფუნდამენტური და შესაძლებლობების მიმცემი უფლებაა. ამ უფლების რეალიზებისთვის, ქვეყნებმა უნდა უზრუნველყონ საყოველთაო თანაბარი ხელმისაწვდომობა ინკლუზიურ და თანასწორ ხარისხიან განათლებაზე და სწავლებაზე, რომელიც იქნება უფასო და სავალდებულო და არავის დატოვებს პროცესებს მიღმა. განათლების მიზანს უნდა წარმოადგენდეს პიროვნების სრული განვითარება და ხელს უწყობდეს ურთიერთგაგებას, ტოლერანტობას, მეგობრობას და მშვიდობას. განათლება საზოგადოებრივი სიკეთეა, რომელზედაც ვალდებულია აღებული აქვს სახელმწიფოს. განათლება საერთო საზოგადოებრივი ძალისხმევაა, რომელიც გულისხმობს საჯარო პოლიტიკის ფორმულირების და განხორციელების ინკლუზიურ პროცესს. სამოქალაქო საზოგადოებას, მასწავლებლებს და აღმზრდელებს, კერძო სექტორს, თემებს, ოჯახებს, ახალგაზრდებს და ბავშვებს – ყველას აქვს მნიშვნელოვანი როლი ხარისხიანი განათლების უფლების რეალიზებაში. გენდერული თანასწორობა განათლებაზე ყველას უფლების განუყოფელი ნაწილია. გენდერული თანასწორობის მიღწევა მოითხოვს უფლებებზე დაფუძნებულ მიდგომას, რომელიც უზრუნველყოფს, რომ გოგონებმა და ვაჟებმა, ქალებმა და კაცებმა არა მხოლოდ მიიღონ წვდომა და დაასრულონ საგანმანათლებლო ციკლი, არამედ აღჭურვილნი იყვნენ თანაბარი უფლებებით განათლების პროცესის მანძილზე.

რისი გაცემა შემიძლია დასახმარებლად?

- ✓ გაეცანი გენდერული თანასწორობის შესახებ საქართველოში არსებულ მდგომარეობას https://idfi.ge/ge/education_sdg_4
- ✓ მოხალისეობრივად ჩაერთე სასწავლო ცენტრების საქმიანობაში, რომლებიც ასწავლიან მოწყვლად ჯგუფებს; დაეხმარე მიგრანტებს და ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენლებს ისწავლონ სახელმწიფო ენა. შენი დრო ფულზე მნიშვნელოვანი შეიძლება იყოს.
- ✓ დაეხმარეთ დაწყებითი სკოლის მასწავლებლებს ან ბაღის აღმზრდელებს მოხალისეობრივად, მოაწყვეთ კითხვის საათები, წაუკითხეთ თქვენი საყვარელი ზღაპრები თუ მოთხრობები.
- ✓ მოაწყვეთ საგანმანათლებლო ვიზიტები სკოლის გარეთ, ეწვიეთ მუზეუმებს, პლანეტარიუმებს, თემატურ ადგილებს.
- ✓ შეარჩიეთ და წაიკითხეთ წიგნი, ან ნახეთ ფილმი განათლების მნიშვნელობაზე, მაგალითად, ცნობილი მეცნიერების ბიოგრაფიები, მოუსმინეთ საინტერესო პრეზენტაციორებს TED Talk-ზე. მოაწყვეთ განხილვა კლასში.

- ✓ დაუმეგობრდით სხვა სკოლებს და გაცვალეთ წიგნები, მოაწყვეთ ერთობლივი დისკუსიები.
- ✓ ხშირად გაუზიარეთ გამოცდილება თანატოლებს და ისწავლეთ მათგან, ჩართეთ მარგინალიზებული ჯგუფები, რომ თქვენს გარემოცვაში კომფორტულად იგრძნონ თავი.
- ✓ დაესწარით ღია სემინარებს, ლექციებს, ეს ტექნოლოგიური განვითარების პირობებში ძალიან ადვილია.

გამოყენებული ლიტერატურა:

განათლება 2030: ინჩიონის დეკლარაცია და სამოქმედო ჩარჩო ინკლუზიური და თანასწორი ხარისხიანი განათლებისა და სიცოცხლის მანძილზე სწავლებისაკენ, 2014 წ.

<https://www.un.org/sustainabledevelopment/>

170 daily actions to transform our world, 2019

<https://sdg.gov.ge/goals-all>